

LES ARTS I LES CIÈNCIES

CENTRES DE CULTURA VALENCIANA

Al llarg d'Europa i del món, els canvis socials i econòmics van incitar les institucions i les personalitats científiques i artístiques a participar del progrés en dos àmbits: **l'especialització i la difusió massiva** i el de la **convivència de les disciplines científiques i les arts**. La cultura valenciana va introduint la seua pròpia agenda: **el país com a tema i la llengua i l'educació en la modernitat**, a través d'iniciatives com Pàtria Nova, La Nostra Terra, la Societat Castellonenca de Cultura, la Societat Protectora de l'Ensenyança Valenciana, Taula de Lletres Valencianes, el Centre d'Actuació Valencianista o Proa...

I sobretot algunes institucions valencianes destaquen en tal procés:

Universitat de València. Claustre antic del carrer de la Nau, presidit per l'estàtua del filòsof Joan Lluís Vives. En l'angle, el rector Joan B. Peset.

Lo Rat Penat. Clausura del curs 1953-1954. Carles Salvador llig la memòria en presència del president González Martí, a l'esquerra de Nicolau Primitiu.

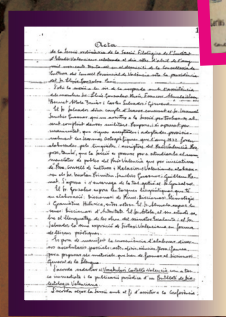

Universitat de València. L'*alma mater*, màxima institució científica i cultural dels valencians, en constant evolució, no sempre fou pròxima a les aspiracions i problemes locals i regionals, i a la llengua i la literatura pròpies. Dels rectors del període de la Segona República, dos foren exiliats: Mariano Gómez i José Puche; i l'altre, Joan B. Peset, fou afusellat. Els estudiants, especialment a través de la Federació Universitaria Espanyola, protagonitzaren activitats culturals i de mobilització social. Per la relació amb la llengua i la cultura valencianes, destaca **la generació d'Acció Cultural Valenciana**: Emili Gómez Nadal, Lluís Querol, Francesc Mateu, Manuel Sanchis, Joan Beneyto, Francesc Carreres o Antoni Igual... També les activitats discontinües del **Seminari de Filologia Valenciana**, i de càtedres de llengua o història valencianes (amb professors, entre altres, com Lluís Fullana i Carles Salvador), i la Universitat Popular Valencianista, organitzada per l'**Agrupació Valencianista Escolar** entre 1934 i 1936.

Lo Rat Penat. La **Societat d'amadors de les glòries valencianes** visqués unes dècades decisives en els seus camps d'acció: la literatura, les conferències, les excursions, les efemèrides... Els **Jocs Florals** distingiren les creacions de la majoria dels poetes i dels estudiosos, molts dels quals participaren com a directius o reconeguts al seu si. La benemeritent societat comptà entre els seus **presidents** amb personalitats com Josep Maria Ruiz de Lihory, Leopold Trénor, Joan Pérez Lucia, Francesc Almarche, Manuel González Martí, Carles Sarthou, Nicolau Primitiu, Josep Martínez Aloy... En la **Història** de l'entitat es qualifica el període 1902-1935 com a anys clàssics d'"estil llorentí"; i les dècades 1935-1955, com a "anys difícils". Tanmateix, dins d'aixos anys s'inicia la seua major glòria social posterior: els **Cursos de Llengua Valenciana**, obra d'equip sota la presidència de Manuel González Martí, des del 1949, amb la **Gramàtica valenciana** (1951) de Carles Salvador com a llibre de text.

Generalitat Valenciana. Antiga Seu de la Diputació Provincial de València, on l'any 1915 es va crear el Centre de Cultura Valenciana.

Institut d'Estudis Valencians. Acta de la primera sessió de la Secció Filològica, del 16 d'abril del 1937, elaborada pel secretari Carles Salvador.

Centre de Cultura Valenciana. Fundat al gener del 1915, a iniciativa de **Josep Martínez Aloy i Joan Pérez Lucia** amb l'auxili de la **Diputació de València**. Tot i l'escàs compromís amb la llengua i les dificultats d'involucrar figures rellevants de la ciència i les arts, des de la presidència de mossén Josep Sanchis Sivera (1927), les pàgines dels seus **Anales** (des del 1929) demostren una qualitat notable i una voluntat de participació social: així, amb la signatura de les **Bases ortogràfiques** de Castelló (1932). Després de la guerra, rellevaren l'entitat al seu president, Teodor Llorente Falcó, i alguns dels literats que romangueren a València, com Francesc Almela.

Institut d'Estudis Valencians. Fundat el 9 de febrer del 1937, a iniciativa de la **Conselleria de Cultura del Consell Provincial de València**, dirigida per Francesc Bosch Morata. Presidit pel rector de la Universitat de València Dr. Josep Puche, en fou secretari general Carles Salvador. A més d'altres seccions, com la **Històrico-Arqueològica**, la de **Ciències i la d'Estudis Econòmics**, la **Secció Filològica**, formada per Lluís Gonzalvo, Francesc Almela, Bernat Artola, Manuel Sanchis Guarner i Carles Salvador, inicià en uns pocs mesos les accions que, dècades més tard, han constituït la **institucionalització del valencià**: l'adopció de les **normes ortogràfiques**, l'estudi de la **toponímia**, la literatura, la **gramàtica històrica**, els diccionaris, etc.